

V Praze 27.července 2009

Kolegyně a kolegové,

v současné vyhrocené situaci kolem financování Akademie věd ČR se cítíme vážně poškozeni vyjádřením paní Lenky Zlámalové redaktorky Hospodářských novin o sociologii v AV ČR a situaci ve společenskovědních ústavech AV ČR v rozhovoru s ní na ČRo Rádiu Česko v pořadu Na aktuální téma: Rozdělování peněz pro Akademii věd, 22.07.2009 09:09:

http://www.rozhlas.cz/radio_cesko/audio/_audio/00963372.mp3

Následující text byl napsán zejména pro paní redaktorku Zlámalovou a zúčastněné šéfredaktory. Zatím není konfrontační a je informační. Vám všem text dávám na vědomí, aby bylo zaznamenáno, že 22.07.2009 09:09 došlo k prvnímu napadení konkrétního oboru - sociologie a celé jedné vědní oblasti - společenských věd. O záměru vůbec nepochybují.

Vyjádření paní Lenky Zlámalové nemá oporu ve faktech a poškozují Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. Paní Zlámalová při hodnocení výsledků Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i., zřejmě vycházela z tabulky Konečné výsledky hodnocení výsledků výzkumných organizací v roce 2008, které Rada vlády pro výzkum vývoj a inovace publikovala na svém webu. Jde však o celkové výsledky za organizace, které nejsou přepočtené na počet pracovníků s plným úvazkem v dané instituci, a proto je nelze vzájemně srovnávat. Pokud tak někdo činí, dopouští se dezinformace buď z neprofesionality, nebo ve zlém úmyslu.

Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., je středně velkou výzkumnou institucí, avšak vykazuje dlouhodobě vynikající výsledky i podle metodiky Rady vlády pro výzkum, vývoj a inovace, která se každý rok retroaktivně mění. V rámci ústavů AV ČR se co do počtu dosažených bodů přepočtených na jednoho výzkumného pracovníka (VŠ), placeného z institucionálních prostředků umísťuje na čelním místě žebříčku. Také v posledním hodnocení v rámci AV ČR získal Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., nejvyšší hodnocení (A). V rámci sociálních a humanitních oborů má též velmi vysoký počet výsledků zařazených ve WoS, a to platí i s ohledem na celkový dopad těchto prací měřený impaktem faktorem periodik, v nichž byly publikovány. Těmito výsledky převyšuje i ostatní sociologická pracoviště v ČR.

Zároveň máme rozsáhlou knižní produkci, která zprostředkovává výsledky a analýzy z výzkumů (v češtině i angličtině), a to nejen vydávanou přímo ústavem, ale také v renomovaných nakladatelstvích včetně významných vědeckých nakladatelství v zahraničí. Jejich dopad je zřejmý např. i z toho, že mají značný podíl na citačních indexech pracovníků podle Web of Science (WoS). Vynechávání těchto druhů výstupů z některých hodnocení považujeme za účelové. Soustředění pouze na periodika s vysokým impaktem, tj. zahraniční, by navíc v případě sociologie znamenalo potlačení výzkumu české společnosti, a tedy zmenšení uplatnitelnosti výsledků v praxi.

Zabýváme se celou škálou sociálně-vědních výzkumných témat: veřejné mínění, národní identita, volby, volební a politické chování, politické strany, systém stran a politický systém, vzdělanostní systém, nerovnosti a mobilita, sociální struktura a mobilita, sociální a ekonomické nerovnosti, socioekonomie bydlení, demografie a sociologie rodiny, rodinná a sociální politika, sociologie genderu a postavení mužů a žen ve společnosti, regionální souvislosti vývoje společnosti, metodologie sociálně-vědních výzkumů, archivace, dokumentace a distribuce dat ze sociálně-vědních výzkumů a řadou dalších. Loni jsme řešili 41 výzkumných projektů, z toho 9 bylo z Evropského výzkumného prostoru - ERA (Sokrates, 6. a 7. rámcový program), spolupracujeme s domácími i zahraničními partnery, provádíme expertizy, rozesíláme pravidelné tiskové zprávy z výzkumů veřejného mínění CVVM a jsme médii často žádáni o vyjádření ke zkoumaným tématům, protože náš výzkum je zajímavý pro nejširší veřejnost.

Hodnocení RVVI a systém rozdělování financí na VVI navíc neberou vůbec v úvahu to, že Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., realizuje a činí veřejně přístupnou jedinečnou infrastrukturu výzkumu (vydávání oborových časopisů včetně impaktovaného Sociologického časopisu/Czech Sociological Review s IF 0,427, Sociologický datový archiv, ve kterém jsou data z výzkumných šetření na různá témata, a ta jsou jedinečná a neopakovatelná, protože jde o „snímky“ vypovídající o zkoumaných společnostech v určitém čase, vytváření veřejně přístupných databází, oborovou knihovnu, nezávislý výzkum veřejného mínění - CVVM, atd.), kterou udržujeme v ČR sociologii jako vědecký obor a která spotřebovává podstatnou část našich institucionálních nákladů.

Metodika hodnocení, která je vědeckou komunitou široce kritizována, na jednu hromadu semele nejrozličnější vědecké výsledky bez přihlídnutí na kvalitu i publikační zvyklosti oboru. Možnost srovnání jednotlivých oborů je dále deformována rozdělením sociálních a humanitních věd do dvou skupin s různým bodovým hodnocením některých druhů výsledků. Sociologie a několik dalších sociálních věd (ekonomie, psychologie) tak např. za knihy získávají polovinu bodů, než ostatní sociální a humanitní vědy. V důsledku toho jsou jednak tyto obory v hodnocení a v podmínkách rozdělování peněz na principu "kafemlejnku" znevýhodněny a za druhé se již nevyplácí vykazovat v jejich rámci tyto výsledky, ale spíše je připisovat k oborům s vyšším bodovým hodnocením vždy, když se jich aspoň vzdáleně dotýkají. To má pochopitelně dopad na statistiky.

To, že výkon Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i., je přes všechny zmíněné nástrahy systému hodnocení dlouhodobě na špičce a má svou váhu v evropském a mezinárodním výzkumu neznámá, že jsme spokojeni se současným stavem a že nevidíme nutnost zlepšování. Náš kritický postoj k současné metodice je z velké části motivován právě znechucením a obavou z toho, že bude blokovat nejen směřování k vyšší kvalitě, ale jakoukoliv naši smysluplnou výzkumnou činnost vůbec. Jak je patrné z našich analýz a z mnoha publikovaných článků, systém hodnocení je hrubě kvantitativní a nebere ohledy na kvalitu. Psát odborný článek do časopisu s nadprůměrným impakt faktorem ve WoS a získat za něj cca 30 bodů se prostě nevyplatí, když za excelovské makro označené jako autorizovaný software je 40 bodů. Hypoteticky, pokud vymyslíte Windows, dostanete také 40 bodů.

Marně v tomto systému hledáme být jen odraz výroků o kvalitě a excelenci, kterými operují proponenti reformy, a také se určitě nejedná o nevyhnutelné směřování k tržním principům, které jsou zde naopak postaveny na hlavu. Tyto rozpory jsou očividné a zainteresovaným známy již více než dva roky, takže je logické dovést, že mnohem víc než o cestu k deklarovaným cílům reformy jde o kombinaci šlendriánu a prosazování zájmů lobbistických skupin.

Marie Čermáková
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Jilská 1
Praha 1
110 00
tel.: +420 222 221 753
fax.: +420 222 220 143

e-mail: marie.cermakova@soc.cas.cz
<http://www.soc.cas.cz>